



Predmet br.: S1 1 K 002418 10 Krl

Datum objavljivanja: 07.06.2011.godine
pismenog otpravka: 09.06.2011.godine

Pred sudskim vijećem u sastavu: sudija Šaban Maksumić, predsjednik vijeća
sudija Vesna Jesenković
sudija Staniša Gluhajić

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE
protiv
TRIPKOVIĆ NOVICE

PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Behaija Krnjić

Branilac optuženog: advokat Slavica Čvoro

SADRŽAJ

I. KRIVIČNI POSTUPAK	6
A. OPTUŽNICA, TOK POSTUPKA I SPORAZUM O PRIZNANJU KRIVNJE	6
B. ARGUMENTACIJA STRANAKA I ODBRANE NA PRETRESU ZA IZRICANJE	8
KRIVIČNOPRAVNE SANKCIJE	8
C. PROCESNE ODLUKE	9
1. Vještačenje psihičkog i fizičkog stanja optuženog	9
2. Odluka o usvajanju prijedloga za prihvatanje utvrđenih činjenica u postupcima pred MKSJ ...	9
3. Odluka o isključenju javnosti za dio pretresa	11
4. Dodatne mjere zaštite za svjedoka “A1”	11
D. DOKAZI	12
II. PRIMJENA MATERIJALNOG PRAVA	12
III. NALAZI SUDA	14
A. OPŠTI ELEMENT KRIVIČNOG DJELA	14
ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI IZ ČLANA 172. KZ BIH	14
1. Širok i sistematičan napad	15
2. Cilj napada- civilno stanovništvo bošnjačke nacionalnosti općine Foča	19
3. Optuženi je znao za napad i njegove radnje su bile dijelom napada (nexus)	20
4. Zaključak	21
B. DJELO U OSNOVI ZLOČINA	22
1. Silovanje i nečovječno postupanje (tačke 1a i 1b izreke presude).....	22
2. Ubistvo Deliće Vejsila (tačka 2 izreke presude)	26
C. KRIVNJA OPTUŽENOG	28
IV. ODMJERAVANJE KAZNE	29
V. ODLUKA O TROŠKOVIMA	30
VI. ODLUKA O IMOVINSKOPRAVNIM ZAHTJEVIMA	30
VII. ANEKS 1	31
VIII. ANEKS 2	36
LISTA MATERIJALNIH DOKAZA TUŽILAŠTVA	36

Broj: S1 1 K 002418 10 Krl
Sarajevo, 07.06.2011. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, Odjel I za ratne zločine, u vijeću sastavljenom od sudija Maksumić Šabana, kao predsjednika vijeća, te sudija Gluhajić Staniše i Jesenković Vesne kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravne savjetnice Hota Čatović Sabine u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Tripković Novice, zbog krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka a) i g) i k) u vezi sa članom 180. stav 1. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), povodom optužnice Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj: KT-RZ-0000769 06 od 22.12.2010.godine, potvrđene 30.12.2010.godine, nakon ročišta za razmatranje Sporazuma o priznanju krivnje i održanog javnog pretresa za izricanje krivično pravne sankcije, u prisustvu tužitelja Tužiteljstva BiH, Krnjić Behajije, optuženog Tripković Novice i njegovog branioca Čvoro Slavice, advokata iz Istočnog Sarajeva, donio je i javno objavio dana 07.06.2011.godine slijedeću:

P R E S U D U

O P T U Ź E N I:

TRIPKOVIĆ NOVICA zv. "Tesla" i "Nole", sin Jovana i majke Anđe, rođene Zurovac, rođen 13.01.1947. godine u mjestu Vratkovići, opština Gacko, s prebivalištem u mjestu, JMBG ..., po narodnosti ..., državljanin ..., pismen, po zanimanju VK elektroinstalater, nezaposlen, razveden, otac troje djece, služio bivšu JNA 1965/66. godine u R Hrvatskoj, bez čina, neodlikovan, slabog imovnog stanja, osuđivan, ne vodi se drugi krivični postupak

I

K R I V J E

Što je:

u vremenskom periodu od sredine mjeseca aprila 1992. godine pa do kraja mjeseca juna 1992. godine, u kom periodu se odvijao široki i sistematični napad vojnih, paravojnih i policijskih snaga tzv. Srpske republike BiH, a potom Republike Srpske, usmjeren protiv civilnog bošnjačkog stanovništva općine Foča, znajući za takav napad, te da njegove

radnje čine dio napada, kao pripadnik vojnih snaga, počinio nad drugom osobom fizičko i psihičko zlostavljanje, te silovanje upotrebom sile i prijetnje direktnim napadom na njen život i tijelo, kao i ubistvo druge osobe, tako što je:

1.(a) – dana 30.04.1992. godine u večernjim satima naoružan puškom i nekoliko bombi, došao pred kuću oštećene „A1“, koja kuća se nalazila u naselju Donje Polje u Foči, te zalupao na vrata, pa kada je ista otvorila vrata, ušao u kuću noseći tri flaše vina u rukama, te sjeo za sto u trpezariji gdje je konzumirao vino koje je donio, držeći stalno kraj sebe pušku, da bi u jednom trenutku rekao oštećenoj da donese iglu, što je ona i učinila, te je potom iglom probio svoj prst na ruci a onda natjerao oštećenu da pije njegovu krv koja mu je tekla iz prsta, govoreći joj da će se tako pobratimiti i da će je on štititi, da bi je nakon toga počeo nasilno ljubiti i dirati po tijelu, zaprijetivši joj da će je ubiti ukoliko se ne skine, što je oštećena morala učiniti, nakon čega je on skinuo svoje pantalone, a potom nad oštećenom izvršio silovanje, u trpezariji na podu, pri tome vrijeđajući je, nakon kojeg izvršenog silovanja je legao spavati u dnevnu sobu, a kuću oštećene napustio u jutarnjim satima zaprijetivši joj da nikome ništa ne smije reći inače će je zaklati,

1.(b) – neutvrđenog dana sredinom mjeseca maja 1992. godine, naoružan puškom, pištoljem i nožem, došao pred kuću oštećene „A1“, koja kuća se nalazila u naselju Donje Polje, u Foči, te zalupao na vrata na što mu je oštećena vrata otvorila, da bi joj isti tada rekao da je doveo šestoricu da je siluje, a potom je ušao u kuću i tražio od oštećene da pođe sa njim na sprat kuće gdje se nalazio stan njenog djevera, što je ona odbila, nakon čega je isti izvadio nož govoreći joj da će je zaklati na što ga je Čerimi Šeća, koja je takođe tada bila prisutna u kući oštećene, počela preklinjati da oštećenu ne dira, te ga je i malodobni sin oštećene, kojeg je probudila galama, molio da mu ne dira mamu, usljed čega je isti vratio nož u korice, a potom govoreći da je oštećena kurva, počeo je udarati rukama i šakama u predio glave od kojih udaraca je sva bila u modricama, da bi potom napustio kuću te potom svakih nekoliko dana dolazio u kuću oštećene i svaki put psihički zlostavljao oštećenu i Čerimi Šeću govoreći im da moraju napustiti Foču jer u istoj nema više mjesta za muslimane, dok je jedne prilike puškom razvalio vrata na kući oštećene i ušao u kuću te pokušao drvenom palicom udariti oštećenu u čemu se ista uspjela odbraniti te ga odgurnuti i pobjeći iz kuće,

2. – tačno neutvrđenog dana, u drugoj polovini mjeseca juna 1992.godine, idući za oštećenom „A1“, koja je bježala ispred njega, došao pred ulaz u dvorište kuće oštećenog Delić Vejsila, koja se kuća nalazila u naselju Donje Polje, u Foči, te misleći da se oštećena „A1“ skriva u toj kući, pitao Vejsila koji je izašao iz kuće i stajao sa njim na prostoru ispred ulaznih vrata u njegovo dvorište, za nju, na što mu je Vejsil rekao da se ista ne nalazi u njegovoj kući, da bi potom isti podigao ruku u kojoj se nalazio pištolj, te u namjeri da oštećenog liši života, iz istog ispalio jedan projektil, koji je pogodio Vejsila u predio glave nanijevši mu povrede u vidu strijelnog prijeloma gornje vilice, ličnih kostiju sa lijeve strane, sljepočne kosti sa lijeve strane sa sitnim koštanim odlomcima, višestruki prijelom čeone kosti sa desne strane kao i prijelome u pukotinama u predjelu kosti sa čeone strane, te prijeloma nastavka donje vilice sa lijeve strane, koje povrede su prouzrokovale smrt oštećenog Delić Vejsila na licu mjesta, nakon čega se udaljio u nepoznatom pravcu,

d a k l e,

u okviru širokog i sistematičnog napada vojnih, paravojnih i policijskih snaga tzv. Srpske republike BiH, potom Republike Srpske, usmjerenog protiv civilnog bošnjačkog stanovništva općine Foča, znajući za takav napad, te da njegove radnje čine dio toga napada, kao pripadnik tih snaga, počinio nad drugom osobom silovanje upotrebom sile i prijetnje direktnim napadom na njen život i tijelo kao i nečovječno postupanje u vidu fizičkog i psihičkog zlostavljanja iste osobe, te ubistvo druge osobe,

čime je počinio krivično djelo **Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. KZ BiH:**

- **tačke g) i k) istog člana u radnjama navedenim u tačkama 1.(a) i 1.(b) izreke presude,**
 - **tačke a) istog člana u radnjama navedenim u tački 2. izreke presude,**
- a sve u vezi člana 180. stav 1. KZ BiH,**

pa ga Sud, za navedeno krivično djelo, po osnovu odredbi članova 39., 42., 48., 49. i 50. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine

O S U Đ U J E

na kaznu zatvora u trajanju od 8 (osam) godina.

II

Na osnovu primjene zakonskog propisa iz člana 56. KZ BiH, vrijeme koje je optuženi Tripković Novica proveo u pritvoru počevši od 06.12.2010. godine, pa nadalje, ima se uračunati u izrečenu kaznu zatvora.

III

Optuženi se, u skladu sa članom 188. stav 4. ZKP BiH u cjelosti oslobađa naknade troškova postupka, te isti padaju na teret budžetskih sredstava suda.

IV

Na osnovu odredbe člana 198. stav 2. ZKP BiH, oštećeni se, sa imovinskoopravnim zahtjevima, upućuju na parnicu.

O b r a z l o ž e n j e

I. KRIVIČNI POSTUPAK

A. OPTUŽNICA, TOK POSTUPKA I SPORAZUM O PRIZNANJU KRIVNJE

1. Tužilaštvo Bosne i Hercegovine je optužnicom broj KT-RZ-0000769 06 od 22.12.2010.godine koja je potvrđena dana 30.12.2010.godine, optužilo Tripković Novicu za počinjenje krivičnog djela Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka a), g) i k) KZ BiH, a u vezi sa članom 180. stav 1. istog zakona.

2. U optužnici se navodi da je optuženi, za vrijeme dok se odvijao širok i sistematičan napad vojnih, paravojnih i policijskih snaga tzv. Srpske republike BiH, a potom i Republike Srpske na civilno bošnjačko stanovništvo općine Foča, znajući za takav napad, te da njegove radnje čine dio toga napada, kao pripadnik tih snaga, počinio nad oštećenom „A1“ silovanje kao i nečovječno postupanje u vidu fizičkog i psihičkog zlostavljanja, kao i da je počinio ubistvo civila Delić Vejsila.

3. Glavni pretres je otvoren na ročištu održanom 15.03.2011.godine čitanjem optužnice i iznošenjem uvodnih riječi tužilaštva i odbrane, te je nakon toga, u dokaznom postupku tužilaštvo izvelo svoje dokaze. Dana 24.05.2011.godine, u toku dokaznog postupka tužilaštva, optuženi je u prisustvu svog branioca, advokata Čvoro Slavice, zaključio Sporazum o priznanju krivnje sa tužiteljem Tužiteljstva BiH (Sporazum).¹ Sporazum je istoga dana dostavljen ovom Sudu.

4. Optuženi Tripković Novica je u sporazumu priznao krivnju za počinjenje djela koje mu se stavlja na teret, te je pristao na izricanje kazne u rasponu od 6 (šest) godina i 6 (šest) mjeseci do 8 (osam) godina i 6 (šest) mjeseci zatvora. Osim toga, u Sporazumu je naznačeno da se optuženi slaže sa svim pravnim posljedicama koje se vežu za zaključivanje sporazuma, uključujući i posljedice vezane za imovinsko- pravne zahtjeve, troškove krivičnog postupka i nemogućnost izricanja žalbe na izrečenu krivičnopravnu sankciju.

5. Prije zaključenja sporazuma tužilac je obavio razgovore sa oštećenim, te ih upoznao sa razlozima zaključenja sporazuma i visinom kazne koja bi u navedenom rasponu trebala biti izrečena optuženom. Oštećeni su u cjelosti dali podršku zaključenju sporazuma i saglasili se sa predloženim rasponom kazne, te su istakli da su saglasni da ih sud uputi da imovinsko pravne zahtjeve rješavaju u parničnom postupku.

6. Kada je u pitanju predložena krivično pravna sankcija, u skladu sa članom 231. stav 6. tačka d) ZKP BiH, sud je prije svega morao utvrditi da li je dogovorena krivično pravna sankcija u skladu sa zakonskim okvirima. Za ovo krivično djelo je zakonom propisana kazna zatvora u trajanju od najmanje 10 godina. ZKP BiH u členu 231. stav 3. dopušta da se u slučaju sporazuma, tužilac može opredjeliti i za kaznu koja je ispod zakonom određenog minimuma kazne zatvora za to djelo, ali se pri tome mora voditi granicama ublažavnja kazne za svako konkretno krivično djelo. S obzirom da predloženi raspon u konkretnom slučaju ne ide ispod 5 godina zatvora, to je isti u skladu sa KZ BiH, tačnije članom 50. koji propisuje granice ublažavanja kazne.

7. Sud je dana 01.06.2011.godine održao ročište za razmatranje zaključenog Sporazuma. Tokom ročišta sud je ispitao optuženog da li je Sporazum potpisao svjesno i dobrovoljno, te da li je u potpunosti razumio kako sam sporazum tako i posljedice koje iz njega proističu.

¹ Sporazum o priznanju krivnje br.T20 0 KTRZ 0000769 06 od 24.05.2011. godine

Optuženi je potvrdio da je pročitao sve što je navedeno u sporazumu, te da je sporazum potpisao svjesno i dobrovoljno, nakon što je upoznat sa mogućim posljedicama, uključujući i posljedice vezane za moguće imovinskopravne zahtjeve kao i troškove postupka. Također, optuženi je potvrdio da priznaje sve što mu se optužnicom stavlja na teret, kao i da razumije da se potpisivanjem sporazuma odriče prava na suđenje, te da ne može uložiti žalbu na krivičnopravnu sankciju koja će mu biti izrečena ukoliko sud prihvati zaključeni Sporazum. Optuženi je, nadalje, podržao navode svog branioca i tužioca.

8. Nakon vijećanja i glasanja, Sud je prihvatio Sporazum u cijelosti, nalazeći da su ispunjeni svi uslovi iz odredbe člana 231. stav 6. ZKP BiH. Sud je utvrdio da je optuženi Tripković Novica sporazum sklopio dobrovoljno, svjesno i sa razumijevanjem, nakon što je bio upoznat sa mogućim posljedicama, uključujući i posljedice vezane za imovinsko pravne zahtjeve i troškove krivičnog postupka. Također, Sud je u skladu sa odredbama citiranog člana ustanovio da postoji dovoljno dokaza o krivnji optuženog, kao i da je optuženi razumio da se na ovaj način odriče prava na suđenje, te da ne može uložiti žalbu na krivično pravnu sankciju koja će mu biti izrečena.

9. Izjava optuženog o priznanju krivnje je unesena u zapisnik u skladu sa odredbom člana 231. stav 7. ZKP BiH, te je istog dana održan pretres za izricanje krivičnopravne sankcije.

B. ARGUMENTACIJA STRANAKA I ODBRANE NA PRETRESU ZA IZRICANJE KRIVIČNOPRAVNE SANKCIJE

10. Na pretresu za izricanje krivičnopravne sankcije, strane u postupku i branilac optuženog su iznijeli otežavajuće i olakšavajuće okolnosti na strani optuženog. Tužilac je naveo da je prilikom zaključivanja Sporazuma imao u vidu činjenicu da je optuženi izmijenio svoju raniju izjavu kojom je negirao krivnju za počinjeno krivično djelo, te je od otežavajućih okolnosti istakao jedino činjenicu da je optuženi ranije osuđivan, a od olakšavajućih je naveo njegovu životnu dob i zdravstveno stanje.

11. Branilac optuženog je predložila da sud izrekne minimalnu kaznu predloženu sporazumom, obzirom da je optuženi lošeg zdravstvenog stanja i obzirom na njegove godine života, što je istakla kao olakšavajuće okolnosti, dok smatra da mu se činjenica da je ranije

osuđivan ne treba cijeniti kao otežavajuća okolnost, obzirom da je kaznu po ranijoj presudi izdržao. Optuženi se u cjelosti saglasio sa navodima branioca.

C. PROCESNE ODLUKE

1. Vještačenje psihičkog i fizičkog stanja optuženog

12. Na predpretresnom ročištu, održanom 25.02.2011.godine, u skladu sa odredbom člana 233.a ZKP BiH razmatrana su pitanja relevantna za glavni pretres. Odbrana je istakla da optuženi nije procesno sposoban da učestvuje u postupku iz razloga što ima psihička i fizička oboljenja, te je predloženo da se izvrši vještačenje po vještacima medicinske struke.

13. Kako se pitanje procesne sposobnosti pojavilo kao prethodno pitanje, to je sud naredio obavljanje vještačenja po timu vještaka, i to prim.dr. Marija Kaučić-Komšić, dr. Radojka Golijan i prim. Dr. Omer Ćemalović. Iz nalaza i mišljenja tima vještaka od 09.03.2011.godine proizilazi da je vještačenje izvršeno neposrednim pregledom optuženog i uvidom u medicinsku dokumentaciju. Vještaci su dali jednoglasno mišljenje prema kojem je kod optuženog došlo do Pisani nalaz i mišljenje, u ime tima vještaka obrazložila je vještak dr. Marija Kaučić Komšić na ročištu od 15.03.2011. godine, kada je u potpunosti ostala kod navoda i mišljenja datih u pismenom dijelu nalaza. Obzirom na narušeno zdravlje optuženog preporučeno je prilagođavanje trajanja ročišta i ograničavanje na maksimalno dva sata u komadu nakon čega bi trebala slijediti pauza, koje se preporuke vijeće pridržavalo i vodilo računa tokom trajanja glavnog pretresa.

14. Obzirom na ovakav nalaz vještaka, kojem je sud u cjelosti poklonio vjeru, sud je našao da nema procesnih smetnji za dalje vođenje postupka protiv optuženog Tripković Novice.

2. Odluka o usvajanju prijedloga za prihvatanje utvrđenih činjenica u postupcima pred MKSJ

15. Sud je rješenjem od 05.04.2011.godine usvojio prijedlog Tužilaštva za prihvatanjem dokazanim činjenica utvrđenih od strane Pretresnog vijeća MKSJ u predmetima *Tužilac protiv Dragoljuba Kunarca i dr² (Kunarac i dr.)*, i *Tužilac protiv Milorada Krnojelca³ (Krnojelac)*.

² *Tužilac protiv Kunarca i drugih* predmet br. IT-96-23-T, presuda pretresnog vijeća MKSJ od 22.02.2000. i presuda žalbenog vijeća 12.06.2002. godine;

Prihvaćene činjenice navedene su u *Aneksu 1* presude. U konkretnom slučaju vijeće je postupalo u skladu sa odredbama člana 4. Zakona o ustupanju predmeta od strane MKSJ Tužilaštvu BiH i korištenju dokaza pribavljenih od strane MKSJ u postupcima pred sudovima BiH (Zakon o ustupanju), a u vezi sa Pravilom 94 (B) Pravilnika o postupku i dokazima koji propisuju: da na zahtjev jedne od strana ili na vlastitu inicijativu, sud može odlučiti da prihvati kao dokazane činjenice, utvrđene pravosnažnim odlukama ili pisani dokazni materijal iz bilo kojih drugih postupaka pred MKSJ, koje se odnose na pitanja od važnosti za tekući postupak.

16. Vijeće je prihvatilo ukupno 76 predloženih činjenica, koje se odnose na opći kontekst dešavanja na širem području općine Foča od aprila 1992. godine. Prilikom odlučivanja o prijedlogu Tužilaštva vijeće je vodilo računa da prihvaćene činjenice zadovoljavaju određene kriterijume ustanovljene sudskom praksom Suda BiH i MKSJ. Ustanovljeni kriterijumi su da je činjenica jasna, konkretna i da se može identificirati, da je relevantna za postupak, da je utvrđena i navedena u presudi na koju nije izjavljena žalba ili koja je pravosnažno riješena po žalbi, ili spada pod pitanja koja nisu sporna u toku apelacije, zatim, da se ne temelji na sporazumu između stranaka u izvornom postupku, da nije predmet razumnog spora između strana, da se ne odnosi na radnje, ponašanje ili psihičko stanje optuženog i da je ograničena na zaključke o činjenicama, odnosno da ne sadržava pravne karakterizacije.

17. Prihvatanjem činjenice kao utvrđene stvorena je pravna prezumpcija valjanosti te konkretne činjenice, a odbrani je shodno članu 6. stav 2. ZKP BiH, data mogućnost da iznese dokaze kojima će osporavati činjenice koje su utvrđene u relevantnom postupku pred MKSJ. Sud nije odbranu uskraćivao u pravu da osporava i dovodi u sumnju bilo koju činjenicu koja je prihvaćena rješenjem od 05.04.2011.godine.

18. Prilikom izjašnjenja na prijedlog Tužilaštva odbrana je istakla prigovore na prihvatanje nekih od činjenica koje su navedene u prijedlogu⁴. Mada je stvorena prezumpcija valjanosti ovih činjenica, vijeće iste nije smatralo obvezujućim. Vijeće je razmatralo prihvaćene činjenice u svjetlu svih dokaza koji su izvedeni u toku postupka i u svjetlu samog priznanja optuženog, pa je nakon toga donijelo i konačnu odluku o njihovoj relevantnosti za

³ **Tužilac protiv Krnojelca** predmet br. IT-97-25-T, presuda pretresnog vijeća od 15.03.2002. godine, i presuda žalbenog vijeća 17.09.2003.godine.

⁴ Podnesak odbrane od 30.03.2011.godine

dati predmet.⁵ Na ovaj način Sud nije kršio prezumpciju nevinosti optuženog zagaranovanu članom 3. stav 1. ZKP BiH i članom 6. stav 2. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (EKLJP).

3. Odluka o isključenju javnosti za dio pretresa

19. Na ročištu za glavni pretres održanom 12.04.2011.godine, vijeće je donijelo odluku da će u skladu sa odredbom člana 235. ZKP BiH isključiti javnost sa glavnog pretresa za vrijeme saslušanja svjedoka tužilaštva pod pseudonimom „A1“, a radi zaštite osobnog i intimnog života oštećene. Odbrana nije imala prigovora na prijedlog tužilaštva za isključenje javnosti.

4. Dodatne mjere zaštite za svjedoka „A1”

20. Na istom ročištu vijeće je, na prijedlog Tužilaštva, donijelo odluku da će svjedoku pod pseudonimom „A1“ dodijeliti i dodatne mjere zaštite⁶, a u skladu sa odredbom člana 9. Zakona o zaštiti svjedoka, odnosno da će svjedok svjedočiti iz druge prostorije u sudu i biti ispitan putem tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka. Naime, neposredno prije svjedočenja svjedoka „A1“ tužilac je zatražio da se isključi javnost kako bi obrazložio potrebu za uvođenjem dodatnih mjera zaštite za svjedoka, te je na zatvorenoj sjednici obrazložio da se svjedok brine za svoju sigurnost jer se boji optuženog, ali još i više osjeća strah od njegovih sinova. Osim toga, naveo je da svjedok i danas osjeća teške posljedice, pa bojeći se za svoje zdravlje, nalazi da ne može nesmetano dati iskaz ukoliko bi u istoj prostoriji sa njom bio i optuženi.

21. Odbrana je prigovorila potrebi da se svjedokinji ‘pojačaju’ mjere zaštite, ističući da je od navodnog događaja proteklo više od dvadeset godina i da ne postoje dokazi da je svjedokinji ikada prijećeno i da je neko pokušao sa njom da stupi u kontakt vezano za predmetni događaj. Vijeće je, obzirom na okolnosti na koje je svjedokinja pozvana da svjedoči, zaključilo da se radi o ugroženom svjedoku koja je ozbiljno fizički i psihički traumatizovana okolnostima pod kojima je krivično djelo izvršeno (odredba člana 3. stav 2. Zakona o zaštiti svjedoka), pa je uvažavajući razloge koje je ona navela, zaključilo da je potrebno da joj se osigura dodatna zaštita od daljeg uznemiravanja, a do čega bi neminovno

⁵ Samo one činjenice koje su navedene u obrazloženju, (vidi dio presude III-A- Opšti element djela) vijeće je prihvatilo konačno dokazanim

⁶ Mjere zaštite određene su Rješenjem Suda BiH broj S1 1 K 002418 10 Krn od 10.12.2010.godine kojim se na osnovu Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, proglašavaju tajnim svi lični podaci

doveo boravak u istoj prostoriji sa optuženim, te je pored toga, vijeće prihvatilo argument tužioca da postoji opravdana bojazan da će prisustvo optuženog utjecati na sposobnost svjedoka da svjedoči potpuno i tačno.

22. Sud je tokom cijelog postupka vodio računa da se ne otkriju podaci zaštićenog svjedoka koji su proglašeni tajnim, te se isti neće navoditi ni u ovoj presudi i svjedok se oslovljava pseudonimom „A1“.

D. DOKAZI

23. Na prijedlog Tužilaštva, u dokaznom postupku koji je provoden prije zaključivanja Sporazuma, u svojstvu svjedoka su saslušani: oštećena **Delić Hasnija** (supruga poginulog Delić Vejsila), oštećeni **Delić Damir** (sin poginulog Delić Vejsila), **Dikonja Rukija**, **Čaušević Smail**, **Kovač Neđo**, **Vladičić Zoran** i oštećena „A1“. Tužilaštvo je u sudski spis uložilo trinaest pisanih materijalnih dokaza koji su navedeni u *Aneksu 2* presude. Na izvedene materijalne dokaze nije bilo primjedbi i prigovora.

24. Odbrana nije izvodila dokaze.

II. PRIMJENA MATERIJALNOG PRAVA

25. Vijeće je prije svega razmotrilo pitanje primjenjivog materijalnog prava na konkretan slučaj. Naime, iz optužnice Tužilaštva proizilazi da su inkriminisana djela počinjena od aprila do avgusta 1992. godine, u kojem periodu je na snazi bio Krivični zakon Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZ SFRJ). Iako KZ SFRJ sadrži poglavlje pod nazivom „Zločini protiv čovječnosti i međunarodno pravo“, on ne sadrži odredbe koje bi se odnosile direktno na zločine protiv čovječnosti.

svjedoka pod pseudonimom „A1“, koji ostaju povjerljivi dok sud ne odluči drugačije, a najduže 30 godina od pravomoćnosti presude

26. Pravna kvalifikacija krivičnih djela u optužnici, a analogno tome, i u presudi, data je u skladu sa KZ BiH iz 2003. godine, dakle, krivičnim zakonom koji je stupio na snagu nakon inkriminisanog perioda, koji u članu 4. propisuje vremensko važenje krivičnog zakona na način da se na učinitelja krivičnog djela primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja krivičnog djela, osim ako se poslije učinjenja krivičnog djela jednom ili više puta izmijeni zakon, kada se na učinitelja primjenjuje blaži zakon.

27. Član 3. KZ BiH propisuje načelo legaliteta, odnosno da nikome ne može biti izrečena kazna ili druga krivičnopravna sankcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i za koje zakonom nije bila propisana kazna (*nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege*).

28. Međutim, članovi 3. i 4. ovog Zakona ne sprečavaju suđenje ili kažnjavanje bilo kojeg lica za bilo koje činjenje ili nečinjenje koje je u vrijeme kada je počinjeno predstavljalo krivično djelo u skladu s opštim načelima međunarodnog prava (član 4a. KZ BiH).

29. Princip legaliteta propisan je na sličan način i odredbama Evropske konvencije o ljudskim pravima (Konvencija). Član 7. Konvencije glasi:

‘1 Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo krivično djelo u vrijeme izvršenja, prema nacionalnom ili međunarodnom pravu. Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

2 Ovaj član ne utječe na suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe koja je kriva za činjenje ili nečinjenje, ako je to djelo u vrijeme izvršenja predstavljalo krivično djelo prema opštim pravnim načelima priznatim kod civiliziranih naroda."

30. Prema izričitoj odredbi člana II (2) Ustava BiH, prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad svim ostalim zakonima.

31. Zločini protiv čovječnosti su nesumnjivo u inkriminisanom periodu predstavljali krivično djelo prema „opštim pravnim načelima priznatim kod civiliziranih naroda“, odnosno „opštim načelima međunarodnog prava“. Prema tome, iako u krivičnom zakonu koji je važio u vrijeme počinjenja krivičnih djela koja su predmet optužnice, Zločini protiv čovječnosti nisu bili izričito propisani kao krivično djelo, postoji obaveza njihovog procesuiranja.

32. U tom smislu, sud je imao u vidu presudu Ustavnog suda BiH broj AP-1785-06 (A. Maktouf), kojom je jasno utvrđeno da su ratni zločini „zločini po međunarodnom pravu“ te osuda za takva djela, prema zakonu koji je naknadno propisao i utvrdio određena djela kao krivična i propisao posebnu krivičnu sankciju, ne bi bila suprotna članu 7. stav 1. Evropske konvencije, a analogno tome i Ustavu BiH.

33. Dalje, u pogledu kazne, KZ SFRJ nije predviđao postojanje dugotrajnog niti doživotnog zatvora nego je za najteža krivična djela propisivao smrtnu kaznu, a za lakše oblike maksimalne zatvorske kazne do 15 godina zatvora. Ukidanjem smrtne kazne, cjelokupan sistem kažnjavanja kako je bio predviđen KZ SFRJ je postao neprimjenjiv, jer kako ranije pomenuta odluka Ustavnog suda BiH naglašava „ne može se odvojiti jedna sankcija od cjelokupnosti cilja koji se želio postići kaznenom politikom u vrijeme važenja tog zakona“.

34. Iz svega naprijed navedenog, vijeće je zaključilo da je u konkretnom slučaju potrebno i opravdano primjeniti Krivični zakon BiH.

III. NALAZI SUDA

35. Optuženi je sporazumom priznao krivnju za sve krivično pravne radnje, odnosno za krivično djelo koje mu je stavljeno na teret predmetnom optužnicom Tužilaštva BiH. Sud je bio u obavezi cijeniti valjanost tog priznanja, što je i učinjeno, ali i provjeriti da li ima dovoljno dokaza o krivici optuženog.

36. Vijeće je svoje nalaze iznijelo u skraćenoj činjeničnoj i pravnoj analizi koja obuhvata analizu opšteg elementa djela *Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH*, odnosno analizu širokog i sistematičnog napada protiv civilnog stanovništva, kao objektivnog uslova inkriminacije, a zatim i analizu obilježja bića krivičnih djela u osnovi zločina, i to djela *ubistvo, silovanje i nečovječno postupanje*, te analizu krivnje optuženog odnosno njegove *mens rea*.

A. OPŠTI ELEMENT KRIVIČNOG DJELA ZLOČINI PROTIV ČOVJEČNOSTI IZ ČLANA 172. KZ BIH

37. Vršeci analizu predmetnih krivičnopравnih događaja vijeće je pošlo od obilježja bića krivičnog djela koje je optuženom stavljeno na teret. Pored dokazivanja samih radnji koje je prema navodima optužnice poduzeo optuženi Tripković Novica i njegove *mens rea tempore criminis*, da bi se njegove radnje kvalifikovale krivičnim djelom Zločini protiv čovječnosti, sud je morao cijeliti i da li je postojalo dovoljno dokaza da su iste bile dijelom širokog ili sistematičnog napada usmjerenog protiv civilnog stanovništva, kao i da je optuženi poznavao širi kontekst u kojem su se njegove radnje odvijale i znao da su njegove radnje dijelom tog napada. U tom smislu, vijeće će utvrditi da li, pored priznanja optuženog, ima dovoljno dokaza da je ostvaren ovaj objektivni uslov inkriminacije iz člana 172. KZ BiH.

1. Širok i sistematičan napad

38. U kontekstu ovog krivičnog djela pojam napada se definiše kao “obrazac ponašanja koje uključuje činjenje djela nasilja”⁷. KZ BiH definiše napad kao “višestruko činjenje djela iz stava 1. člana 172. KZ BiH”, odnosno višestruko činjenje djela kao što su ubistva, istrjebljenja, odvođenja u ropstvo, deportacija, progon itd. Vijeće naglašava da „u kontekstu djela Zločin protiv čovječnosti, izraz ‘napad’ nije ograničen na upotrebu oružane sile nego obuhvata i svako zlostavljanje civilnog stanovništva”⁸. Kao što će biti obrazloženo u nastavku presude, vijeće je utvrdilo da je napad na civilno stanovništvo bio kombinovan, odnosno da je nakon pretežno vojnog napada, koji je rezultirao masovnim egzodusom bošnjačkog stanovništva, te velikim razaranjem imovine i vjerskih objekata, uslijedio napad na stanovništvo koje je ostalo u gradu i okolini, a koji je vršen masovnim nezakonitim zatvaranjem civila bošnjaka, sprovođenjem seksualnog nasilja nad ženama, ubistvima, premlaćivanjima i njihovim prinudnim preseljenjem.

39. Razmatrajući širi kontekst stanja na području opštine Foča vijeće je imalo u vidu utvrđene činjenice u postupcima pred MKSJ, a koje su prihvaćene u ovom postupku. Prema popisu stanovništva iz 1991. godine, Foča je imala 40.513 stanovnika: 51,6% Muslimana, 45,3% Srba i 3,1% stanovnika ostalih nacionalnosti.⁹ Premda su bila etnički miješana, za pojedina naselja u gradu Foča i pojedina sela u opštini Foča moglo se reći da imaju većinsko

⁷ *Blagojević i Jokić*, (presuda pretresnog vijeća), 17.01.2005, paragraf 543

⁸ *Vasiljević*, (presuda pretresnog vijeća), 29.11.2002., paragraf 29 i 30

⁹ UČT 20 (*vidi Aneks I*)

muslimansko odnosno srpsko stanovništvo.¹⁰ Prije nego što je oružani sukob započeo, muslimanski civili su odstranjeni iz društvenog i profesionalnog života zajednice, nisu im isplaćivane plate ili im je rečeno da njihove usluge više nisu potrebne.¹¹ Uskoro je uslijedilo potpuno izopćenje Muslimana, pri čemu im je sloboda kretanja i okupljanja bila drastično ograničena.¹² Politička propaganda SDS-a postala je agresivnija, a izlivi nasilja i paljenja kuća češći.¹³ Srbi su formirali odvojenu lokalnu političku strukturu, Srpsku skupštinu opštine Foča, a obje grupe osnovale su krizne štabove po nacionalnoj osnovi.¹⁴

40. U aprilu i maju 1992. godine Muslimani su u svojim stanovima u Foči živjeli kao u kućnom pritvoru, bilo zbog toga što su se skrivali ili zbog toga što su im tako naredili srpski vojnici.¹⁵ Ovu činjenicu potvrdile su i svjedokinje Dikonja Rukija, Delić Hasnija i svjedok Čaušević Salem koji su u to vrijeme bili stanovnici naselja Donje Polje u Foči.

41. Vijeće je prihvatilo, a u vezi sa iskazima saslušanih svjedoka, i našlo dokazanom činjenicu da je dana 8. aprila 1992. godine u Foči izbio oružani sukob između srpskih i muslimanskih snaga.¹⁶ U krivičnim postupcima pred MKSJ je utvrđeno da je tog dana, negdje između 8,30 i 10,00 sati počeo je glavni napad Srba na Foču, uz kombinovanu vatru iz pješadijskog naoružanja i granatiranje artiljerijom iz obližnjeg Kalinovika i Miljevine. Srpske snage činili su lokalni vojnici i vojnici iz Crne Gore i Jugoslavije, kao i paravojna formacija zvana „Beli orlovi“. Pucanje i granatiranje je uglavnom bilo usmjereno na naselja sa većinskim muslimanskim stanovništvom, naročito na Donje Polje, ali su Srbi napadali i naselja sa miješanim stanovništvom poput Čohodor mahale. U vojnom napadu ranjen je velik broj civila, većinom Muslimana.¹⁷

42. Svjedokinja „A1”¹⁸ je svjedočila da je 14. aprila 1992. godine na njenu porodičnu kuću u naselju Donje Polje pala granata i da je tom prilikom ranjena u desnu nadlakticu i desni kuk, nakon čega je vozilom hitne pomoći prebačena u bolnicu. U bolnici je provela petnaest dana, a

¹⁰ UČT 21

¹¹ UČT 3

¹² UČT5

¹³ UČT6

¹⁴ UČT 29, 30, i 31

¹⁵ UČT 51

¹⁶ UČT 1

¹⁷ UČT 29

¹⁸ Transkript sa pretresa od 12.04.2011.godine

za to vrijeme sa prozora gledala kako se dešavaju paljevine i rušenje objekata i vidjela je da gore muslimanske kuće.

43. Svjedok Čaušević Salem¹⁹, koji je u porodičnoj kući u naselju Donje Polje živio sa majkom koja je bila slijepa i bolesna, navodi da je granatiranje trajalo oko deset dana i da je vršeno sa Bakića i sa Duba, a svjedok smatra da je to granatiranje vjerovatno vršila srpska vojska. Navodi da je granatirano naselje Donje Polje i naselje Šukavac i da je stanovništvo bilo u podrumima. Nakon deset dana granatiranja bošnjačko stanovništvo je u noći masovno napustilo Foču i krenulo prema Goraždu. Potom je krenulo intenzivnije granatiranje koje je trajalo tri noći, sve kuće su gorile, nakon čega je sa brda krenula da silazi vojska. U postupcima pred MKSJ je utvrđeno da je Foča pala u ruke Srba negdje između 15. i 18. aprila 1992.godine, kada su mnogi Muslimani koji su ostali u Foči za vrijeme borbi, počeli da bježe.²⁰

44. Nakon što su Srbi zauzeli Foču i njenu okolinu tamo je bio prisutan znatan broj srpskih vojnika i srpskih paravojnih formacija. Čim su Srbi preuzeli vlast, uvedena su ograničenja za nesrpsko stanovništvo. Srpski vojnici su nazivali Muslimane pogrdnim izrazom „balija“ i psovali ih prilikom hapšenja.²¹Ovo je opisao i svjedok Čaušević Salem koji navodi da je u Donje Polje sišlo oko dvadesetak vojnika sa povicima „*balije predajte se*“. Svjedok navodi da je izašao iz kuće i predao se nakon čega su ih zatvorili u kuću komšije Kovač Neđe i otišli.

45. Svjedok Kovač Neđo²² navodi da je granatiranje počelo i sa jedne i sa druge strane, a da su prije toga, muslimani počeli da „dežuraju“. Granatiranja su bila po noći, dok su po danu kod njega u prodavnicu dolazili muslimani da kupuju i da je sve bilo normalno dok nije došla vojska.

46. Kada su se gradovi i sela potpuno našli u njihovim rukama, srpske snage – vojska, policija, paravojne jedinice, a ponekad čak i srpski seljani, koristili su isti obrazac ponašanja: muslimanske kuće i stanove sistematski su pljačkali ili spaljivali, muslimanske seljane kupili i zarobljavali, a koji put ih pritom tukli ili ubijali.²³ Čaušević Salem svjedočio je da je jedan od njegova tri brata, koji je bio profesor, ubijen, dok su druga dvojica u noći kada je krenuo

¹⁹ Transkript sa pretresa od 30. 03.2011. godine, strana

²⁰ UČT 34

²¹ UČT 47 i 48

²² Transkript sa pretresa od 06.04.2011.godine, strana

egzodus bošnjačkog stanovništva otišli u bolnicu u Foči. Protivzakonito hapšenje i zatvaranje nesrpskih civila, muškaraca, sprovedeno je masovno i sistematski. Stotine muškaraca Muslimana, kao i još nekoliko drugih nesrpskih civila, zatočeni su u KP dom, a da nisu optuženi ni za kakvo krivično djelo.²⁴ Leševi civila viđeni su kako plutaju Drinom. Zatočenici KP doma koji su poslani na radove na obali rijeke morali su daskama i štapovima da guraju leševe nizvodno.²⁵

47. Svjedokinja Dikonja Rukija i Delić Hasnija, te svjedok Delić Damir navode da su se u početku krili u podrumu jer nisu mogli izaći od granata. Kada je došla vojska, postrojila ih i odvela u hotel „Zelengora“ gdje su bili oko tri dana, nakon čega su pušteni iz hotela i vratili se u naselje Donje Polje.

48. Nakon uspješnog vojnog zauzimanja Foče napad na nesrpsko civilno stanovništvo se nastavio.²⁶ Muslimanska privatna preduzeća su opljačkana ili spaljena, ili im je konfiskovana oprema.²⁷ Naselja su u napadu sistematski uništavana. Tokom borbi za kontrolu nad gradom srpski vojnici su palili muslimanske kuće, ali i nakon što je grad zauzet.²⁸ Spaljeno je Donje Polje, naselje Šukovac sa većinskim muslimanskim stanovništvom, a spaljene su i muslimanske kuće u Kamerici i u Granovskom sokaku.²⁹ Sve džamije u Foči su uništene i izbrisani su svi tragovi muslimanskog prisustva i kulture sa područja Foče.³⁰

49. U postupcima pred MKSJ je utvrđeno da su u maju 1992. godine organizovani autobusi koji su odvozili civile iz grada, a oko 13. avgusta 1992. godine Muslimani koji su ostali u Foči, uglavnom žene i djeca, odvedeni su u Rožaje u Crnoj Gori.³¹ Na ovaj način, Foču su napustili i svjedoci koji su svjedočili u ovom postupku. Nakon svega što je proživjela, svjedokinja “A1” je objasnila da je samo tražila način kako da sa svojom djecom napusti “*tu prokletu Foču*” i da je uspjela ući u autobuse i otići prema Crnoj Gori i Makedoniji.

²³ UČT 7

²⁴ UČT 71

²⁵ UČT 69

²⁶ UČT 35

²⁷ UČT 58

²⁸ UČT 59

²⁹ UČT 60

³⁰ UČT 14 i 16

³¹ UČT 73

50. Iz navedenih činjenica uočljiv je obrazac ponašanja prema civilnom stanovništvu bošnjačke nacionalnosti kao i prema njihovoj imovini, te vjerskim objektima na cijelom području opštine Foča i okoline.

51. Pridjev „rasprostranjen“ podrazumijeva napad koji je po svojoj prirodi opsežan i za posljedicu ima veliki broj žrtava, dok pridjev „sistematski“ ukazuje na organizovanu prirodu djela nasilja i na malu vjerovatnost da je do tih djela došlo nasumice.³²

52. Kako bi utvrdilo karakter napada na civilno stanovništvo, odnosno da li je napad bio ‘rasprostranjen’ ili ‘sistematski’, (jedan ne isključuje drugi) vijeće je uzelo u obzir posljedice napada po ciljano stanovništvo, broj žrtava, prirodu djela i raspoznatljivi obrazac zločina (ubistva, silovanja, seksualno ropstvo, protivzakonita zatvaranja, premlaćivanja, paljevine kuće, paljevine vjerskih objekata itd.)

53. Primjenivši ove kriterijume na utvrđeno činjenično stanje koje je naprijed navedeno, vijeće je zaključilo da je u periodu između maja 1992.godine i septembra 1992.godine, izvršen širok napad na stanovništvo opštine Foča, a koji napad su izvršile vojne i policijske snage bosanskih Srba kao i paravojne formacije. Da je napad bio širok, odnosno rasprostranjen, vijeće zaključuje iz činjenica kojim je utvrđeno da je napad izvršen na stanovništvo i imovinu kako u samom gradu, tako i u okolnim selima kao što je selo Paunci³³, Pilipovići, Ustikolina³⁴, Mješaja i Trošan³⁵ ali i udaljenim selima kao što su Miljevina, Jeleč.³⁶ Ovo nesumnjivo ukazuje na činjenicu da je napad bio opsežan, a neosporno je da je napad za posljedicu imao veliki broj žrtava i uništenje imovine velikih razmjera.

54. Nema sumnje da je opisani napad bio i sistematičan, obzirom na korišteni obrazac zločina kako je naprijed navedno.

2. Cilj napada- civilno bošnjačko stanovništvo općine Foča

³² Prvostepena presuda u predmetu *Tadić*, par 648, drugostepena presuda u predmetu *Kunarac i dr.* Par 94

³³ UČT 43

³⁴ UČT 44

³⁵ UČT 46, 68

³⁶ UČT 38-42

55. Napad se ne može sastojati od jednog zasebnog djela, nego od načina postupanja, a izraz „usmjeren protiv“ je formulacija koja podrazumijeva da civilno stanovništvo nije uzgredni cilj napada.³⁷ Masovnost civilnih žrtava i nivo razaranja civilnih objekata u Foči i njenoj okolini bio je je takav da nema mjesta drugom zaključku, nego da se radilo o napadu usmjerenom protiv civilnog stanovništva.

56. Zaštitni objekt odredbe člana 172. KZ BiH je “bilo koje” civilno stanovništvo, međutim, pretresno vijeće, na osnovu provedenih dokaza koje dovodi u vezu sa prihvaćenim činjenicama utvđenim u postupcima pred MKSJ, nalazi da je cilj napada bilo bošnjačko stanovništvo općine Foča.

57. Iz iskaza saslušanih svjedoka vijeće je van svake sumnje utvrdilo da su u momentu napada preduzetog direktno od strane optuženog, oštećeni Delić Vejsil prema kome je optuženi preduzeo radnju lišavanja života, te oštećena „A1“ prema kojoj je optuženi preduzeo radnje seksualnog nasilja i nečovječnog postupanja, bili civili.

3. Optuženi je znao za napad i njegove radnje su bile dijelom napada (neksus)

58. Tužilaštvo je optuženom činjenično stavilo na teret prisiljavanje oštećene „A1“ na seksualni odnos, te njeno fizičko i psihčko zlostavljanje, kao i lišavanje života civila Delić Vejsila, koje činjenice je optuženi priznao. Međutim, pored subjektivnog odnosa učinioca prema djelu u osnovi zločina, vijeće je moralo utvrditi i da je optuženi znao, da ta djela i radnje, čini svjestan činjenice da je u toku napad na civilno stanovništvo (pri čemu ne mora poznavati pojedinosti napada), kao i da je svjestan da njegova djela predstavljaju dio tog napada, ili u najmanju ruku da je prihvatio „rizik da njegovo djelo postane dio takvog napada“.

59. U tom smislu ne traži se uzročno-posljedična veza između napada i počinjenja zločina, ali se u najmanju ruku traži da je postojanje sukoba ili napada u znatnoj mjeri utjecalo na sposobnost počinioca da poćini zločin, njegovu odluku da ga poćini, način poćinjenja ili cilj s kojim je poćinjen.³⁸

³⁷ Drugostepena presuda u predmetu *Kunarac i dr.* Par 91

³⁸ Drugostepena presuda u predmetu *Kunarac i dr.* para 102

60. Izvedenim dokazima potvrđen je navod iz optužnice da je, u vrijeme obuhvaćeno optužnicom, optuženi Tripković Novica bio pripadnik oružanih snaga Srpske republike Bosne i Hercegovine. Ovakav zaključak vijeće je izvelo na temelju dokaza T-11³⁹, te iz iskaza saslušanih svjedoka Tužilaštva koji su naveli da je optuženi prilikom poduzimanja radnji navedenih u izreci presude nosio vojnu uniformu i da je bio naoružan.

61. Atmosfera straha i beznađa, masovna ubistva civila bošnjaka i silovanja žena nesumnjivo su doprinijele i uticale na sposobnost optuženog, koji je upravo ovu atmosferu koristio da izvrši radnje opisane u izreci presude. Napad na civilno stanovništvo koji je bio u toku, bez sumnje je kod optuženog stvorio osjećaj da su njegove radnje u okviru tog napada legitimne i poželjne, pa je bez straha od eventualne sankcije, i upravo sa ciljem da i sam doprinese napadu na civilno bošnjačko stanovništvo, izvršio napad na oštećene Delić Vejsila i „A1“. Iz iskaza svih saslušanih svjedoka proizilazi da je kažnjive radnje u nekoliko kritičnih prilika optuženi preduzeo sasvim javno, otvoreno i ne skrivajući svoj identitet, i da je u najmanje dvije situacije oštećenu A1 „ganjao“ ulicama Foče i prijetio joj. U jednoj od tih situacija je i hladnokrvno lišio života civila Delić Vejsila, koji prema iskazu njegovog sina i supruge, nikada ranije sa optuženim nije imao bilo kakvih nesuglasica. Iz iskaza saslušanih svjedoka sud je izveo zaključak da je kritične prilike oštećeni Delić Vejsil ubijen iz razloga što je bio bošnjak, za kojeg je optuženi sumnjao da u svojoj kući krije oštećenu „A1“. Sud nalazi da je poduzimanje radnje pucanja iz pištolja u glavu oštećenog, optuženi izvršio isključivo, ili u najmanju ruku, u pretežnoj mjeri motivisan činjenicom da je isti bio bošnjak, a da je ubijanje, silovanje, zatvaranje, protjerivanje i maltretiranje bošnjaka u to vrijeme u Foči bilo svakodnevna i uobičajena pojava.

62. Iz istih razloga optuženi je izvršio kažnjive radnje nad oštećenom „A1“, vođen saznanjem da je ista bošnjakinja, koja je sama u kući sa dvoje malodobne djece i da je ista usljed ranije zadobijenih povreda prilikom granatiranja i usljed dešavanja u gradu Foči bila u izuzetno teškom i osjetljivom psihičkom stanju i bez bilo kakve zaštite.

4. Zaključak

³⁹ Uvjerjenje odjelenja za opštu upravu Opštine Foča broj: 04-835-1-158/10 od 07.12.2010.godine

63. Pretresno vijeće je zaključilo da je u periodu obuhvaćenom optužnicom na području opštine Foča izvršen rasprostranjen i sistematičan napad srpskih snaga na civilno muslimansko stanovništvo, da je optuženi Tripković Novica, van sumnje, znao da je u toku takav napad, te da su radnje koje je on poduzeo nesumnjivo bile dijelom napada, odnosno da je između napada i njegovih radnji poduzetih prema oštećenim (ubistvo, silovanje i nečovječno postupanje) postojala veza na način da je napad, u znatnoj mjeri utjecao, u prvom redu na njegovu sposobnost da počini zločin, a tako i na njegovu odluku da ga počini na način kako je to opisano u izreci presude.

B. DJELO U OSNOVI ZLOČINA

1. Silovanje i nečovječno postupanje (tačke 1a i 1b izreke presude)

64. U pogledu same radnje izvršenja u tačkama 1a i 1b optužnice, optužba se zasnivala u cjelosti na iskazu svjedokinje “A1” koja je svjedočila da je 1992.godine živjela u Foči sa mužem i troje djece. U vrijeme napada na Foču njen muž i jedna kćerka su bili u drugom mjestu. Nakon ranjavanja, svjedokinja je u bolnici u Foči provela petnaest dana, a sa njom su bili sin i kćerka. Iz bolnice je izašla uoči prvog maja kada je srela čovjeka koji joj se predstavio kao vojvoda Mišić, a kojeg je poznavala iz viđenja. Svjedokinja navodi da je imao bradu, da je strašno izgledao i da je imao jugoslovensku zastavu.

65. Opisujući kako je taj čovjek izgledao prije rata, svjedokinja navodi da ga je viđala ranije kada bi prolazio ulicom, a obzirom da joj je djever radio u KP domu Foča, znala je da je taj čovjek ranije ležao u KP domu Foča i da je bio oženjen ženom po imenu Zora koja je u bolnici radila kao čistačica. Prije rata nije imao bradu i bio je crn, srednjeg rasta i znala je da se zove Tripković Novica.

(a) Tačka 1a) izreke presude

66. Svjedokinja je navela da je po njenom izlasku iz bolnice Novica Tripković pokušao obiti vrata na stanu njenog djevera, čiji se stan nalazio na drugom spratu iste kuće u kojoj je živjela. Tada joj je rekao da će zaštititi nju i njenu djecu, pa je isto veče došao pred njena vrata i ona mu je otvorila jer nije mislila da će se nešto loše dogoditi. On je donijeo tri litre vina i

stavio na sto u kuhinju, da bi potom tražio od nje da mu donese iglu, nakon čega je iglom probio “prst na kojem je šiljak i na kojem nije bilo nokta” i zatražio je od nje da ona pije krv iz njegovog prsta, govoreći da će se oni tako pobratimiti. Svjedokinja je navela da je njen mlađi sin spavao, a njena kćerka je bila budna i bila je uz nju kada je optuženi počeo nasilno da je “vuče i ljubi”, a pošto njena kćerka nije znala šta se dešava, rekla je da će sve ispričati babi. Nakon što je kćerka zaspala, oštećena navodi da je optuženi i nju tjerao da pije alkohol, mada ona nikada ranije nije konzumirala alkohol. Bila je obučena u trenerku, gornji i donji dio, optuženi ju je prisilio da se skine i zaprijetio da “*će ih sviiju poklati*” i da ne smije nikome reći, da bi potom raskopčao svoj šlic na hlačama, te je na podu kuhinje, između radnog i trpezarijskog stola, izvršio nad njom spolni čin, nakon čega je rekao da nije “*bolju balijku od nje silovao*”. Poslije toga je otišao u kupatilo i potom legao na kauč i zaspao. Kad se probudio zaprijetio joj je da ne smije nikom ništa reći jer će je zaklati. Zbog ove prijetnje ona nije događaj prijavila policiji, niti je ikom od prijatelja i komšija ispričala šta joj se desilo.

(b) Tačka 1b) izreke presude

67. Nadalje, svjedokinja je navela da je nakon ovog događaja primila u svoju kuću komšinicu Šeću kojoj je kuća izgorila, a nakon nekoliko dana u noćnim satima je pred njenu kuću došao Tripković Novica koji je kucao na vrata, pa nakon što mu je otvorila vrata, on je rekao “*Šta će Šeća tu?*”. Počeo ih je maltretirati, izvadio je pištolj, a nakon toga nož i rekao da je doveo šestoricu da je kolju. Komšinica Šeća je uzviknula “*Jovana ti tvog nemoj je klati*”. Svjedokinja je opisala kako ju je optuženi udarao rukama i šamarao u istoj prostoriji u kojoj su bili komšinica Šeća i njen sin koji se probudio i pitao ga zašto mu dira mamu, pa je nakon toga optuženi izašao i rekao joj da zaključa kuću. Od zadobijenih udaraca su joj ujutro bili crni obrazi.

68. Sedmicu dana kasnije optuženi je, prema riječima svjedokinje, ponovo prošao ulicom i prijetio joj, te je došao pred njenu kuću i kundakom razvalio brave na vratima, obzirom da ona nije htjela da mu otvori. Nosio je drvenu palicu i “pritjerao” ju je uz radni sto, nakon čega ga je ona odgurnula željeznom šipkom. On je pao na šporet, nakon čega je oštećena pobjegla iz kuće, kao i njena kćerka koja je pobjegla kod komšije Vejsila, dok su Šeća i sin od oštećene ostali u kući.

69. Drugi svjedoci nisu imali saznanja o odnosu i događajima između optuženog i oštećene, osim svjedokinje Delić Hasnije koja je izjavila da je oštećena "A1", prije ubistva njenog supruga Delić Vejsila, kod njih nekada dolazila na kafu kojom prilikom im je pričala da je neko maltretira, dok im nije pričala o samom silovanju, međutim, o tome je čula od drugih ljudi. Svjedok Čaušević Salem je izjavio da ga "to nije interesovalo" ali da je jedne prilike, kada je okončano granatiranje, optuženi došao kod njega i tražio cigare i da mu je tada rekao da je bio kod oštećene "A1" i "da je stavio neke najlone na prozore njene kuće".

70. Iskazi ovih svjedoka u cjelosti su saglasni sa dijelom iskaza oštećene "A1" u kojem opisuje događaj od 24. juna kada je bježala od optuženog koji ju je progonio i kada je ubijen Delić Vejsil, pa razmatrajući iskaz ove svjedokinje u cjelosti, vijeće isti nalazi vjerodostojnim i pouzdanim.

71. Tužilaštvo je u spis uložilo i sudsko-psihijatrijski izvještaj⁴⁰ u kojem je navedeno da je ...

(c) **Zaključak**

72. Sud je zaključio da pored priznanja optuženog postoji i dovoljno dokaza o tome da je, u vrijeme i na način kako je to opisano izrekom presude, optuženi Tripković Novica, prisilio oštećenu "A1" na seksualni odnos, i to *upotrebom prijetnje direktnim napadom na njen život i tijelo*. Iz iskaza oštećene, proizilazi da je optuženi ovu radnju preduzeo bez njenog pristanka, a koja radnja je za posljedicu imala povredu njenog tjelesnog i psihičkog integriteta, te njenog ličnog dostojanstva, usljed čega oštećena trpi teške psihičke traume i patnje.

73. U identifikaciju optuženog kao osobe koja je nad njom izvršila kažnjive radnje, iskaz svjedokinje nije ostavio mjesta sumnji, obzirom da je svjedokinja pružila dovoljno podataka o izgledu i karakterističnim obilježjima te osobe, a koji podaci odgovaraju opisu i obilježjima optuženog i u skladu su sa opisom koji su dali drugi svjedoci, a svi svjedoci, uključujući i oštećenu su ga od ranije poznavali. Pored činjenice da ga je i sama prepoznala, oštećena je navela da je komšija Kovač Neđo, prilikom događaja kada je ista osoba obijala stan na spratu kuće, oslovio tu osobu sa imenom Novica.

⁴⁰ Dokaz T-8 - sudsko-psihijatrijski izvještaj prim. Dr Senadin –Ljubović od 05.06.2008.godine

74. Iskaz oštećene je pouzdan u pogledu činjenice da ona nije pristala na seksualni odnos, a kako je već ranije obrazloženo, takav iskaz je u saglasnosti sa činjenicama da je optuženi u vrijeme izvršenja djela došao u kuću oštećene naoružan, da je istoj rekao da se oko kuće nalaze i drugi vojnici, da je djelo počinio u toku noći, u kući u kojoj nije bilo električne energije i drugog osvjetljenja osim svijeća, da je znao da je oštećena sama sa dvoje maloljetne djece i da se njen suprug ne nalazi u Foči (u što se uvjerio ranije tog dana kada je pokušavao obiti vrata na stanu njenog djevera).

75. Kada se ove okolnosti sagledaju u kontekstu činjenica da je oštećena bila svjesna da usljed napada na bošnjačko stanovništvo, u tom periodu u naselju Donje Polje u Foči gotovo da više i nema Bošnjaka, a da je svima koji su ostali u gradu, život i tjelesni integritet neprestano ugrožen, te da ne može pobjeći iz kuće jer *“se okolo puca i jer su kuće gorjele”*, to je jedini mogući zaključak da je prijetnja optuženog da *“će poklati sve u kući”* kod oštećene izazvala opravdan strah za svoj život kao i za život njene dvoje malodobne djece. Vijeće je zaključilo da je optuženi djelo počinio na diskriminatornoj osnovi, koristeći pogrdne izraze u pravcu njene vjerske i nacionalne pripadnosti, znajući da je oštećena bošnjakinja i da je u toku napad na civilno bošnjačko stanovništvo opštine Foča, te želeći da radnje koje poduzima prema oštećenoj budu dijelom i doprinesu samom napadu.

76. Sud se uvjerio da, uz priznanje optuženog, postoji dovoljno dokaza je optuženi Tripković Novica preduzeo radnje opisane i kažnjive odredbom člana 172. stav 1. tačka g) KZ BiH (silovanje).

77. Na isti način sud je utvrdio da je optuženi, na način kako je to opisala oštećena “A1”, prilikom jednog dolaska u kuću oštećene, istoj prijetio da će je zaklati i da ju je udario više puta otvorenom šakom u predjelu glave od kojih su joj sljedećeg dana bili “crni obrazi”, da ju je psihički maltretirao u nekoliko navrata u prisustvu njene djece, nazivajući je pogrdnim imenima, te je da sve radnje prema oštećenoj poduzeo *u namjeri narušavanja zdravlja oštećene čije je stanje već ozbiljno bilo narušeno ranjavanjem uzrokovanim gelerima granate, i u namjeri nanošenja ozbiljnih psihičkih povreda.*

78. Vijeće se uvjerilo da, uz priznanje optuženog, postoji dovoljno dokaza da je optuženi Tripković Novica preduzeo radnje opisane i kažnjive odredbom člana 172. stav 1. tačka k) KZ BiH (druga nečovječna djela).

2. Ubistvo Delić Vejsila (tačka 2 izreke presude)

79. Neposredni očevici predmetnog događaja u naselju Donje Polje kojom prilikom je ubijen civil Delić Vejsil, bili su njegova supruga Delić Hasnija i komšija Čaušević Salem. Ostali saslušani svjedoci bili su u neposrednoj blizini, ali ne i na samom licu mjesta, međutim, i ovi svjedoci su imali saznanja koja su bila bitna za utvrđivanje činjeničnog stanja stvari povodom predmetnog događaja.

80. Svjedok **Čaušević Salem** navodi da se u junu mjesecu nalazio u svojoj kući sa majkom koja je bila Obzirom na okolnosti koje su vladale u Foči i naselju Donje Polje, po cijeli dan je išao od prozora do prozora i gledao šta se dešava. Vezano za predmetni događaj, navodi da je bio u sobi koja gleda na kuću Dikonja Bećira, kada je čuo da Nole (kojeg identificira kao optuženog) ide ulicom i pjeva. Nakon što je čuo galamu, vidjeo je kako su iz kuće Dikonja Bećira kroz prozor iskočili Rukija i Ibro, kojom prilikom je Ibro uganuo nogu, te je vidjeo oštećenu "A1" kako strahovito brzo trči kroz baštu Krkalić Ibri i plače. Nakon toga je vidjeo Novicu kako trči za njom i viče: "*Kurvo...ne možeš mi pobjeći*", a koji je bio obučen u maskirnu uniformu i nosio dva rednika municije i bombu. Idući kroz Ibrinu bašču počeo je Vejsila prozivati i vikao je: "*Kriješ je, izađi napolje*". Vejsil je izašao pred njega, sreli su se na ulici i Vejsil je govorio: "*Nije kod mene*". Obzirom da su sva stakla bila polupana, svjedok tvrdi da je mogao sve čuti i da je vidio kako je Novica digao ruku u kojoj je bio pištolj i počeo da maše sa njim i govori: "*Što me lažeš?*", opalio je jedan metak pored glave, a potom drugi metak u glavu Vejsila koji je odmah pao. Neposredno prije toga, uzviknuo je komšijama Kovač Neđi i Kovač Milki "*ne mogu dva krsta živjeti zajedno*".

81. Oštećena, svjedokinja **Delić Hasnija** navela je da je kritičnog dana, 24. juna. 1992.godine, prala suđe kada je uočila ženu koja je protrčala, a za njom je išlo dijete koje vrišti i plače. Tada je nije prepoznala, a kasnije je saznala da je to svjedokinja "A1" koja je živjela u komšiluku i koja je kod njih ranije dolazila na kafu. Na vrata je dotrčala njena snaha Dikonja Rukija, supruga od njenog brata Dikonja Ibri i vrištala je: "*Pogibe mi Ibro*". Svjedokinja je istrčala iz kuće da vidi gdje su joj djeca i kada je izlazila iz avlije, pred nju je skočio čovjek sa crnom maramom i uperenim pištoljom, opsovao joj boga i rekao: "*Kad je krijete noću nećete danju*". Izašao je i njen suprug Vejsil i stavio ruke u zrak, da bi mu potom taj čovjek pucao u glavu. Ona nije poznavala tog čovjeka, a kasnije joj je brat Ibro rekao da je to uradio Tripković Novica.

82. Svjedok **Delić Damir**⁴¹ navodi da je 24.juna 1992.godine bio u kući rođaka Dikonja Bećira zajedno sa dajdžom Ibrom, dajdžinicom Rukijom i njihovim sinom Elvirom, kada je čuo pucanj. Otvorio je vrata i ugledao Tripković Novicu, prepao se jer je Novica bio naoružan, zalupio je vrata, skočio kroz prozor i počeo trčati prema svojoj kući, a za njim je trčao rođak Elvir. Došao je sa donje strane svoje kuće, popeo se na terasu, čuli su se pucnjevi sa vanjske strane avlije, svi su gledali prema avliji dok neko nije povikao: “*eno ubiše tetka*”. On i Elvir ponovo su se dali u bijeg i bježali su dok nisu došli do nekog stana gdje mu je neka žena ukazala pomoć zbog posjekotina. Kada su se vratili kući, tamo je zatekao rođake, dajdža Ibro je ležao na krevetu a majka plakala, oca nije bilo. Kada je izašao vani vidio je oca kako leži, prekriven dekom i da ima prostrijelnu ranu na čelu. Kasnije su došli komšije Neđo i Branko koji su mu pomogli da ukopa tijelo oca u dvorištu džamije.

83. Njegov iskaz u cjelosti je saglasan sa iskazom svjedokinje **Dikonja Rukije** koja navodi da su ona, njen suprug Ibro, kćerka, sin Elvir i rođak Damir bili u kući Dikonja Bećira kada su djeca zavikala: “*evo Novice*”. Svi su skočili kroz prozor, a prilikom skoka njen suprug je slomio nogu, Elvir i Damir su pobjegli, a čovjek je naoružan, i sa nečim oko glave prišao i rekao joj da ne bježi da joj neće ništa. Trčala je kroz Vejsilovu avliju prema podrumu gdje su bili Vejsil i Hasnija i njena dva starija sina, te Ejub Musić. Čula je kako neko viče: “*...Kad je krijete noću nećete danju....*” i “*...Ne mogu dva krsta...*”. Svjedokinja je povikala da je poginuo Ibro, nakon čega su izašli Vejsil i Hasnija, a Vejsil je rekao: “*Šta ste se prepali, ono je Novica neće nam ništa*”. Nakon toga su Vejsil i Hasnija izašli na sokak i čuo se pucanj.

84. Svjedokinja “**A1**” navodi da je 24. juna 1992.godine mela ispred kuće, a u kući su bili njena djeca i komšinica Šeća, kada je došao Tripković Novica i sa kapije joj opsovao majku “*ustašku*” i rekao: “*Sad me nećeš gurnuti kolcem, ubit ću te*”. Na glavi je imao neku rutavu kapu, sa koje nešto visi, bio je u uniformi i imao je pušku. Krenula je bježati ispod kuće, a on je otišao u kuću Dikonja Bećira da je traži. Bježala je u pravcu KP doma sa malim sinom koji je cijelo vrijeme plakao, srela je Vejsilovu i Rukijinu djecu i svoju kćerku i oni su joj rekli da bježi. Kada je kasnije krenula nazad, srela je školskog druga Jovana Ivanovića koji joj je rekao da je išao na uviđaj, pa je kod Vejsilove kapije vidjela njegovo mrtvo tijelo pokriveno dekom.

⁴¹ Transkript sa pretresa 23.03.2011.godine

85. Posmrtni ostaci oštećenog Delić Vejsila ekshumirani su 2001.godine sa lokaliteta Muslučka džamija na području opštine Foča, a izvršenom obdukcijom utvrđeno je da je smrt nasilna i da je nastupila neposredno usljed povrede glave koja je nanesena projektilima iz ispaljenog vatrenog oružja.⁴²

(a) **Zaključak**

86. Cijeneći iskaze ovih svjedoka međusobno, sud nalazi da su isti oko ključnih detalja u manjoj ili većoj mjeri saglasni, a manje razlike u njihovim iskazima vijeće pripisuje proteku vremena od kritičnog događaja, kao i starosti svjedoka jer su neki od njih u to vrijeme bili djeca⁴³, dok su drugi u vrijeme davanja iskaza pred pretresnim vijećem već bili u podmakloj životnoj dobi⁴⁴, ili su jako narušenog fizičkog i psihičkog zdravlja⁴⁵, pa nisu mogli dovoljno precizno interpretirati svoja sjećanja, niti se sjetiti svih detalja.

87. Sud nalazi da iskazi nisu protivrječni sami sebi, niti međusobno, i da isti, naročito iskaz svjedoka Čaušević Salema koji je bio pouzdan, jasan i nedvosmislen, ne ostavljaju mjesta sumnji u pogledu identifikacije optuženog, kao lica koje su od ranije poznavali, a koji je 24. juna. 1992. godine u naselju donje Polje u Foči progonio oštećenu "A1" koja je trčala sa malodobnim djetetom, te da je dolaskom pred kuću Delić Vejsila mahao pištoljem i vikao, te je u jednom trenutku podigao pištolj i ispalio metak u glavu oštećenog.

88. Ovom radnjom optuženi je oštećenom uzrokovao ...⁴⁶, kojom radnjom je oštećenog lišio života i čijim je poduzimanjem ostvario obilježje bića krivičnog djela iz tačke a) stava 1) člana 172. KZ BiH (ubistvo).

C. KRIVNJA OPTUŽENOG

⁴² Set dokaza pod brojem T-9

⁴³ Svjedok Delić Damir je imao 14 godina

⁴⁴ Svjedokinja Delić Hasnija je rođena 1938 godine

⁴⁵ Prilikom svjedočenja svjedokinje Dikonja Rukije ročište je u više navrata prekinuto kako bi joj se ukazala medicinska pomoć

⁴⁶ Set dokaza pod brojem T-9

89. Sud nalazi da postoji dovoljno dokaza koji, uz priznanje optuženog, upućuju na zaključak da je optuženi sve krivičnopravne radnje izvršio sa direktnim umišljajem jer je bio svjestan svog djela i bio je voljan da ga učini. Izvedeći pomenuti zaključak, sud je imao u vidu iskazanu upornost optuženog u maltretiranju i progonjenju oštećene „A1“, te ispoljenu hladnokrvnost kojom je lišio života oštećenog Delić Vejsila.

90. Imajući u vidu sve navedene okolnosti sud nalazi da su se u postupanju optuženog stekla obilježja bića krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti iz odredbe člana 172. stav 1. tačka a), g) i k) KZ BiH u vezi sa odredbom člana 180. stav 1. KZ BiH.

IV. ODMJERAVANJE KAZNE

91. Na pretresu za izricanje krivičnopravne sankcije predviđene sporazumom, stranke su se izjasnile da ostaju kod Sporazuma o priznanju krivnje u cjelosti, te iznijele olakšavajuće i otežavajuće okolnosti koje mogu utjecati na odmjeravanje kazne. Optuženi je izrazio svoje kajanje zbog djela koje je počinio i uputio izvinjenje porodicama žrtava.

92. Ocjenom svih okolnosti na strani optuženog (kako otežavajućih, tako i olakšavajućih) kao i okvirnog raspona kazne iz zaključenog Sporazuma o priznanju krivnje, sud je optuženom za krivično djelo Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka a) i g) i k) u vezi sa članom 180. stav 1. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine izrekao kaznu zatvora u trajanju od 8 (osam) godina.

93. Prilikom odmjeravanja kazne, nakon održanog pretresa za izricanje krivičnopravne sankcije, sud je imao u vidu težinu krivičnog djela koje je optuženi priznao, te činjenicu da je ranije osuđivan, ali i olakšavajuće okolnosti na strani optuženog. Priznanje krivnje i iskreno pokajanje optuženog predstavljaju olakšavajuće okolnosti. Prije svega, vijeće smatra da potvrdno izjašnjenje o krivnji ima veliki značaj s humane strane i posljedica po žrtve zločina. Posebno kada se optuženi izjasni krivim na način i pod okolnostima koje svjedoče o bezrezervnom prihvatanju lične odgovornosti, to zasigurno može biti znak iskrenog kajanja. Vijeće cijeni da priznanje krivnje od strane optuženog, zajedno sa njegovim ponašanjem nakon događaja iz optužnice pokazuju da se on iskreno kaje. Vijeće smatra da bi se priznanje i kajanje moglo pozitivno odraziti na rehabilitaciju žrtvi počinjenih zločina i njihove šire zajednice, te na opće prihvatanje činjenica o ovim zločinima.

94. Dakle, samo priznanje počinjenog krivičnog djela u kontekstu naprijed navedenih činjenica, te iskreno kajanje, jesu okolnosti koje su, po mišljenju suda, osobito olakšavajućeg karaktera, zbog čega je i sud primijenio odredbe o ublažavanju kazne iz osnova odredbe člana 49. tačke b KZ BiH.

95. Takođe je sud imao u vidu i ostale olakšavajuće okolnosti i to činjenicu da je optuženi u sedmoj deceniji života, da je provedenim vještačenjem utvrđeno da je lošeg zdravstvenog stanja, kao i činjenicu da je otac troje djece i da se korektno ponašao za vrijeme sudskog postupka.

96. Sud cijeni da će se izrečenom kaznom postići svrha kažnjavanja iz člana 39. KZ BiH, te da će se njom, vaspitno uticati na optuženog da ubuduće ne čini krivična djela, te preventivno utjecati na druge da ne čine krivična djela. Vijeće nalazi da je ova kazna adekvatna i srazmjerna krivičnopravnasankcija težini djela i stepenu krivične odgovornosti optuženog.

97. Optuženi se nalazi u pritvoru od 06.12.2010.godine, pa se na osnovu primjene zakonskog propisa iz člana 56. stav 1. KZ BiH, vrijeme koje je optuženi proveo u pritvoru ima uračunati u izrečenu kaznu zatvora.

V. ODLUKA O TROŠKOVIMA

98. Optuženi Tripković Novica je upoznat sa posljedicom zaključenja sporazuma koja se odnosi na obavezu da snosi troškove postupka, ali je predložio da ga vijeće, ukoliko sporazum bude prihvaćen, u potpunosti oslobodi plaćanja troškova zbog teške materijalne situacije i nemogućnosti da snosi iste. S ovim prijedlogom saglasio se i tužilac. Sud je odlučio da troškovi postupka u skladu sa članom 188. stav 4. ZKP BiH padaju na teret budžetskih sredstava, cijeneći činjenicu da je optuženi nezaposlen i lošeg imovnog stanja pa bi plaćanjem istih doveo u pitanje svoje izdržavanje ili eventualno osoba koje je on dužan da izdržava.

VI. ODLUKA O IMOVINSKOPRAVNIM ZAHTJEVIMA

99. Primjenom odredbi člana 198. stav 2. ZKP BiH, Sud je oštećene, radi ostvarivanja imovinskopravnog zahtjeva uputio na parnični postupak, obzirom na činjenicu da podaci prikupljeni u toku ovog postupka nisu vijeću pružili pouzdan osnov ni za potpuno ni za djelimično dosuđenje, te imajući i u vidu i činjenicu da su i sami oštećeni predložili da se upute na parnični postupak.

Zapisničar:

**PREDSJEDNIK VIJEĆA
SUDIJA**

Hota Čatović Sabina

Maksumić Šaban

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: protiv ove presude dozvoljena je žalba vijeću Apelacionog odjelenja Suda u roku od 15 dana od dana prijema iste. Obzirom da je presuda donesena na osnovu sporazuma o priznanju krivnje, žalba na krivičnopravnu sankciju nije dozvoljena

VII. ANEKS 1

Broj UČT⁴⁷	PRIHVAĆENA ČINJENICA PRAVOMOĆNOM SUDSKOM PRESUDOM MKSJ⁴⁸	UTVRĐENA MKSJ⁴⁸	Paragraf presude	Broj činjenice u
------------------------------	--	---------------------------------------	-----------------------------	-----------------------------

⁴⁷ Redni broj utvrđene činjenice u ovom predmetu (utvrđena činjenica Tripković Novica)

		MKSJ	prijedlogu
1.	Dana 8. aprila 1992. godine u Foči je izbio oružani sukob između srpskih i muslimanskih snaga	Kunarac-567	1
2.	Srpskim snagama je trebalo približno sedam dana da zauzmu Foču i još otprilike deset dana da Opštinu Foča stave potpuno pod svoju kontrolu.	Kunarac-567	2
3.	Prije nego što je oružani sukob započeo, muslimanski civili su odstranjeni iz društvenog i profesionalnog života zajednice, nisu im isplaćivane plate ili im je rečeno da njihove usluge više nisu potrebne.	Kunarac-571	3
4.	Većina muškaraca Muslimana je razoružana.	Kunarac-571	4
5.	Uskoro je uslijedilo potpuno izopćenje Muslimana, pri čemu im je sloboda kretanja i okupljanja bila drastično ograničeno.	Kunarac-571	5
6.	Politička propaganda SDS-a postala je agresivnija, a izlivi nasilja i paljenja kuća češći.	Kunarac-572	6
7.	Kada su se gradovi i sela potpuno našli u njihovim rukama, srpske snage – vojska, policija, paravojne jedinice, a ponekad čak i srpski seljani, koristili su isti obrazac ponašanja: muslimanske kuće i stanove sistematski su pljačkali ili spaljivali, muslimanske seljane kupili i zarobljavali, a koji put ih pritom tukli ili ubijali.	Kunarac-573	7
8.	Žene su držali u raznim zatočeničkim centrima, gdje su morale živjeti u nepodnošljivim higijenskim uslovima, gdje su zlostavljane na razne načine, što je za mnoge od njih uključivalo česta silovanja.	Kunarac-574	8
9.	Srpski vojnici ili policajci dolazili bi u te zatočeničke centre, birali jednu ili više žena, izvodili ih i silovali. Mnoge žene i djevojke silovane su na taj način.	Kunarac-574	9
10.	Neke od njih su iz tih zatočeničkih centara odvodili u privatne stanove i kuće, gdje su morale kuhati, čistiti i služiti srpske vojnike koji su tamo stanovali. Podvrgavane su i seksualnim zlostavljanjima.	Kunarac-574	10
11.	Konkretno, civili Muslimani koji su bili zatočeni u školi u Kalinoviku, Srednjoškolskom centru u Foči i sportskoj dvorani „Partizan“ držani su u nehigijenskim uslovima i bez tople vode. Nisu dobijali dovoljno hrane. Imali su ograničenu slobodu kretanja. Nije im bilo dozvoljeno da odlaze na neku drugu teritoriju, niti da se vrate svojim kućama. Većina njihovih kuća je spaljena ili opljačkana. Bili su pod stražom i živjeli su u atmosferi zastrašivanja.	Kunarac-575	11
12.	Sve se to događalo pred očima, sa punim znanjem, a ponekad i uz neposredno učešće lokalnih vlasti, posebno policije.	Kunarac-576	12

⁴⁸ **Tužilac protiv Kunarca i drugih** predmet br. IT-96-23-T, presuda pretresnog vijeća MKSJ od 22.02.2000. i presuda žalbenog vijeća 12.06.2002. godine; **Tužilac protiv Krnojelca** predmet br. IT-97-25-T, presuda pretresnog vijeća od 15.03.2002. godine, i presuda žalbenog vijeća 17.09.2003.godine.

13.	Nakon višemjesečnog zatočeništva, mnoge žene su protjerane ili razmijenjene.	Kunarac-577	13
14.	Svi tragovi muslimanskog prisustva i kulture izbrisani su sa područja Foče.	Kunarac-577	14
15.	Neki muškarci su u zatočeništvu proveli čak dvije i po godine samo zbog toga što su Muslimani.	Kunarac-577	15
16.	Sve džamije u Foči su uništene.	Kunarac-577	16
17.	Skoro svi preostali Muslimani, muškarci i žene iz Foče, Gackog i Kalinovika uhapšeni su, okupljeni, razdvojeni i zatvoreni ili zatočeni u nekoliko zatočeničkih centara kao što su Buk Bijela, srednja škola u Kalinoviku, „Partizan“, Srednjoškolski centar u Foči i KP dom u Foči, i to po obrascu koji se stalno ponavljao. Neki od tih ljudi su ubijeni, neki silovani ili teško pretučeni.	Kunarac-577	17
18.	Jedini razlog za takvo postupanje prema tim civilima bio je taj što su oni po svom etničkom porijeklu bili Muslimani.	Kunarac-577	18
19.	U januaru 1994. godine srpske vlasti su svoju potpunu pobjedu – „sticanje premoći“ nad Muslimanima – krunisale mijenjanjem imena Foča u „Srbinje“, to doslovno znači „grad Srba“.	Kunarac-577	19
20.	Prema popisu stanovništva iz 1991. godine, Foča je imala 40.513 stanovnika: 51,6% Muslimana, 45,3% Srba i 3,1% stanovnika ostalih nacionalnosti.	Krnojelac-13	1
21.	Premda su bila etnički miješana, za pojedina naselja u gradu Foči i sela u opštini Foča moglo se reći da imaju većinsko muslimansko odnosno srpsko stanovništvo.	Krnojelac-13	2
22.	Srbi su se u početku naoružavali potajno, dijeleći oružje noću iz kamiona ili u mjesnim privatnim firmama. Neposredno prije izbijanja sukoba Srbima se oružje otvoreno dijelilo.	Krnojelac-16	3
23.	Srbi su takođe počeli da razmještaju tešku artiljeriju po uzvisinama oko Foče, jer su raspolagali ne samo teškim naoružanjem koje je pripadalo JNA, već i naoružanjem Teritorijalne odbrane.	Krnojelac-16	4
24.	Srbi su formirali odvojenu lokalnu političku strukturu. Srpsku skupštinu opštine Foča, a obje grupe osnovale su krizne štabove po nacionalnoj osnovi.	Krnojelac-16	5
25.	Dana 7. aprila 1992. godine, nakon što je rukovodstvo SDS izvršilo pritisak, mjesna policija se podijelila po nacionalnoj osnovi i prestala da funkcioniše kao neutralna snaga.	Krnojelac-16	6
26.	Neposredno prije izbijanja sukoba, Srbi su počeli da evakušu svoje porodice i djecu iz Foče, uglavnom u Srbiju ili Crnu Goru.	Krnojelac-18	7
27.	Premda su mnogi Muslimani imali prijatelje, komšije i rođake Srbe, mali broj njih je bio upozoren da predstoji napad. Odlazak iz Foče nije bio jednostavan čak ni za one koji su uspjeli da pobjegnu, uz česte vojne kontrolne punktove na pravcima do različitih destinacija.	Krnojelac-18	8
28.	Dana 8. aprila 1992. u Foči je izbio oružani sukob, istim slijedom događaja kao i u drugim opštinama.	Krnojelac-20	9
29.	Negdje između 8,30 i 10,00 sati počeo je glavni napad Srba na Foču, uz kombinovanu vatru iz pješadijskog naoružanja i		

	granatiranje artiljerijom iz obližnjeg Kalinovika i Miljevine. Srpske snage činili su lokalni vojnici i vojnici iz Crne Gore i Jugoslavije, kao i paravojna formacija zvana „Beli orlovi“.	Krnojelac-20	10
30.	Pucanje i granatiranje je uglavnom bilo usmjereno na naselja sa većinskim muslimanskim stanovništvom, naročito Donje Polje, ali su Srbi napadali i naselja sa miješanim stanovništvom poput Čohodor mahale.	Krnojelac-20	11
31.	U vojnom napadu ranjen je velik broj civila, većinom Muslimana.	Krnojelac-20	12
32.	Mnogi civili su se za vrijeme sukoba skrivali u svojim kućama, stanovima, podrumima svojih stambenih zgrada ili kod rođaka u drugim dijelovima grada, drugi su otišli iz Foče, misleći da će tako biti sigurniji.	Krnojelac-21	13
33.	Napad je trajao šest ili sedam dana, ali je najteže granatiranje bilo tokom prvih nekoliko dana kada je i nanesena najveća šteta.	Krnojelac-21	14
34.	Foča je pala u ruke Srba negdje između 15. i 18. aprila 1992. godine, kada su mnogi Muslimani koji su ostali u Foči za vrijeme borbi, počeli da bježe.	Krnojelac-21	15
35.	Nakon uspješnog vojnog zauzimanja Foče napad na nesrpsko civilno stanovništvo se nastavio.	Krnojelac-22	16
36.	Van grada, srpske snage su preduzimale vojne operacije u cilju zauzimanja i razaranja muslimanskih sela u opštini Foča.	Krnojelac-22	17
37.	Sela u opštini Foča bila su izložena napadima sve do početka juna.	Krnojelac-23	18
38.	Srpske snage su zapalile muslimanska sela u okolini Miljevine, otprilike 18 kilometara od Foče, u smjeru Kalinovika i Sarajeva, i uhapsile muškarce, muslimanske civile.	Krnojelac-24	19
39.	Srpske snage su granatirale, napale pješadijom i zatim 4. ili 5. maja 1992. godine zauzele Jeleč, u blizini Miljevine, oko 22 kilometara od Foče.	Krnojelac-24	20
40.	Kad su srpske snage zapalile selo, stanovništvo je pobjeglo u obližnju šumu. Muslimani koji su ostali u svojim kućama ili su pokušali da pobjegnu poginuli su.	Krnojelac-24	21
41.	Drugi muškarci muslimanske nacionalnosti, mještani ovog sela, uhvaćeni su i zatočeni u kasarnama u Kalinoviku i Bileći, a zatim prebačeni u KP dom u Foči.	Krnojelac-24	22
42.	Iz Jeleča su se vidjele kuće u plamenu i ljudi kako bježe iz drugih sela.	Krnojelac-24	23
43.	Kuće Muslimana u Pilipovićima i u susjednom selu Paunci izgorjele su do temelja 25. ili 26.04.1992. godine.	Krnojelac-25	24
44.	Srpski vojnici su oko 28. aprila 1992. godine napale Ustikolinu iz koje su Muslimani nastojali da pruže otpor.	Krnojelac-25	25
45.	Pošto su zauzele selo, srpske snage su zapalile kuće Muslimana. Odatle su nastavile da napadaju i razaraju muslimanska sela uz lijevu obalu Drine, nizvodno od Ošanice, a stanovništvo se razbježalo ili je poginulo.	Krnojelac-25	26
46.	Srpske snage su 3. jula 1992. godine napale muslimansko selo Mješaja, Trošanj, smješteno između Foče i Tjentišta.	Krnojelac-26	27
47.	Nakon što su Srbi zauzeli Foču i njenu okolinu tamo je bio	Krnojelac-	

	prisutan znatan broj srpskih vojnika i srpskih paravojskih formacija.	27	28
48.	Čim su Srbi preuzeli vlast, uvedena su ograničenja za nesrpsko stanovništvo. Srpski vojnici su nazivali Muslimane pogrdnim izrazom „balija“ i psovali ih prilikom hapšenja.	Krnojelac-27	29
49.	Nesrpskom stanovništvu kretanje je bilo ograničeno. Policijski automobil s razglasom obilazio je grad objavljujući da Muslimanima nije dozvoljeno kretanje gradom. Slična objava data je i putem radija.	Krnojelac-29	30
50.	Muslimanima je bilo zabranjeno da se sastaju i isključene su im telefonske linije.	Krnojelac-29	31
51.	U aprilu i maju 1992. godine Muslimani su u svojim stanovima u Foči živjeli kao u kućnom pritvoru, bilo zbog toga što su se skrivali ili zbog toga što su im tako naredili srpski vojnici.	Krnojelac-29	32
52.	Kuće poznate kao „Planika“ i „Šandal“ srpska vojska je koristila kao privremene zatočeničke centre.	Krnojelac-29	33
53.	Ljudi koji su htjeli da odu iz Foče morali su od SUP-a da pribave odgovarajuće dozvole.	Krnojelac-29	34
54.	Uspostavljeni su vojni kontrolni punktovi na kojima se kontrolisao ulaz i izlaz iz Foče i okolnih sela.	Krnojelac-29	35
55.	Srpska vojna policija ili vojnici su u aprilu i maju 1992. godine izvršili pretres muslimanskih domaćinstava u potrazi za oružjem, novcem i drugim predmetima.	Krnojelac-30	36
56.	Srpske kuće nisu pretresane, ili su u najboljem slučaju površno pretraživane.	Krnojelac-30	37
57.	Muslimanima je naređeno da predaju oružje, dok su Srbi svoje oružje mogli zadržati.	Krnojelac-30	38
58.	Muslimanska privatna preduzeća su opljačkana ili spaljena, ili im je konfiskovana oprema.	Krnojelac-30	39
59.	Naselja su u napadu sistematski uništavana. Tokom borbi za kontrolu nad gradom srpski vojnici su palili muslimanske kuće, ali i nakon što je grad zauzet.	Krnojelac-31	40
60.	Spaljeno je Donje Polje, naselje Šukovac sa većinskim muslimanskim stanovništvom, a spaljene su i muslimanske kuće u Kamerici i u Granovskom sokaku.	Krnojelac-31	41
61.	Stara gradska četvrt Prijeka čaršija, sa svojom tržnicom u orijentalnom islamskom stilu, spaljena je na 12. aprila 1992. godine ili oko tog datuma.	Krnojelac-31	42
62.	Dok su muslimanske kuće gorjele, vatrogasna kola štitila su srpske kuće.	Krnojelac-31	43
63.	Sa drugih muslimanskih kuća skidan je građevinski materijal, ili su dodijeljene Srbima koji su ostali bez svog doma.	Krnojelac-32	44
64.	Džamija Aladža iz 1555. godine, koja je bila pod zaštitom UNESCO-a, dignuta je u vazduh, a džamija u naselju Granovski sokak je uništena.	Krnojelac-33	45
65.	Srpski vatrogasci stajali su po strani i gledali kako džamije gore.	Krnojelac-33	46
66.	Nakon što su Srbi zauzeli Foču, srpski vojnici i vojna policija tukli su nesrpsko civilno stanovništvo.	Krnojelac-34	47
67.	Sredinom juna 1992. godine, oko 27 civila muslimanske nacionalnosti, većinom žena i djece, ubijeno je u etnički	Krnojelac-	48

	miješanom naselju Čohodor mahala.	35	
68.	Civili su ubijani i u Jeleču, Mješaji/Trošnjju i Pilipovićima.	Krnojelac-35	49
69.	Leševi nekih drugih civila viđeni su kako plutaju Drinom. Zatočenici KP doma koji su poslani na radove na obali rijeke morali su daskama i štapovima da guraju leševe nizvodno.	Krnojelac-35	50
70.	Nesrbe su hapsili širom opštine Foča. Muškarce Muslimane bi okupili na ulici, odvojili od žena i djece i od srpskog stanovništva.	Krnojelac-36	51
71.	Protivzakonito hapšenje i zatvaranje nesrpskih civila, muškaraca, sprovedeno je masovno i sistematski. Stotine muškaraca Muslimana, kao i još nekoliko drugih nesrpskih civila, zatočeni su u KP dom, a da nisu optuženi ni za kakvo krivično djelo.	Krnojelac-41	52
72.	U početku je bilo na snazi vojno naređenje koje je sprečavalo građane da odlaze iz Foče. Međutim, većina nesrpskog civilnog stanovništva s vremenom je bila prisiljena da napusti Foču.	Krnojelac-49	53
73.	U maju 1992. godine organizovani su autobusi koji su odvozili civile iz grada, a oko 13. avgusta 1992. godine Muslimani koji su ostali u Foči, uglavnom žene i djeca, odvedeni su u Rožaje u Crnoj Gori.	Krnojelac-49	54
74.	Prilikom ekshumacija na području Foče, Državna komisija za traženje nestalih lica identifikovala je 375 tijela. Sva osim jednog pripadala su Muslimanima. To jedno tijelo pripadalo je Crnogorcju koji je bio oženjen Muslimankom.	Krnojelac-49	55
75.	Između 10. aprila 1992. godine i početka juna 1992. godine u cijeloj Foči i njenoj okolini izvršena su masovna hapšenja nesrpskih civila, muškaraca uglavnom Muslimana koje su nakon hapšenja prebacivali u KP dom.	Krnojelac-116	56

VIII. ANEKS 2

LISTA MATERIJALNIH DOKAZA TUŽILAŠTVA

Broj	Naziv	Datum uvodjenja
T-1	Zapisnik o saslušanju svjedoka Delić Hasnije, od 20.03.2008. godine	23.03.2011.
T-2	Zapisnik o saslušanju svjedoka Delić Damira, od 20.03.2008. godine	23.03.2011.
T-3	Zapisnik o saslušanju svjedoka Dikonja Rukija, od 20.03.2008. godine	30.03.2011.

T-4	Zapisnik o saslušanju svjedoka Čaušević Salema, od 25.03.2008. godine	30.03.2011.
T-5	Zapisnik o saslušanju svjedoka Kovač Nedje, od 14.12.2010. godine	06.04.2011.
T-6	Zapisnik o saslušanju svjedoka Vladičić Zorana, od 14.12.2010. godine	06.04.2011.
T-7	Zapisnik o saslušanju zaštićenog svjedoka A-1, od 19.03.2008. godine	19.04.2011.
T-8	Sudsko-psihijatrijski nalaz sačinjen od strane vještaka dr Ljubović Senadina, od 05.06.2008. godine	11.05.2011.
T-9	<ul style="list-style-type: none"> - Rješenje Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kri- 254/01, od 02.07.2001. godine kojim je naredeno provođenje eksumacije tijela Delić Vejslila; - Zapisnik o eksumaciji sastavljen na licu mjesta, broj Kri-254/01 od 11.07.2001. godine u Foči (prostor harema Muslučke Džamije), a povodom eksumacije posmrtnih ostataka 1 NN leša - Obdukcioni zapisnik broj Kri-254/01 od 17.07.2001. godine sačinjen od strane vještaka dr. Žujo Hamze; - Službena zabilješka broj 03/1.3-242/01, od 26.07.2001. godine sačinjena u prostorijama odjeljenja kriminalističke policije 03 MUP-a KS, povodom izvršene eksumacije na lokalitetu Muslučka džamija; - Izvještaj o kriminalističko-tehničkoj pretrazi lica mjesta broj 1749/01 od 11.07.2001. godine, uz koji slijede i dvije foto dokumentacije broj 1749/01 od 29.08.2001. godine, a odnose se na eksumaciju, obdukciju i identifikaciju jednog leša KRI 254/01; - Službena zabilješka broj 03/1.3.-406/01 od 17.10.2001. godine, sačinjena u prostorijama odjeljenja kriminalističke policije 03 MUP-a KS, u vezi izvršene identifikacije jednog N.N. leša, koji je eksumiran na lokalitetu Muslučka džamija, opština foča, po Rješenju Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kri-254/01 od 02.07.2001. godine; - Zapisnik sektora kriminalističke Policije Sarajevo, MUP KS, od 18.09.2001. godine o utvrđivanju identitea leša eksumiranog tijela identifikovanog kao tijelo oštećenog Delić Vejsila; 	11.05.2011.
T-10	<ul style="list-style-type: none"> - Naredba sudije za prethodni postupak broj S1 1 K 002418 10 Krn, od 06.12.2010. godine kojom je nareden tjelesni pregled osumnjičenog; - Nalaz Zavoda za zdravstvenu zaštitu zaposlenika MUP-a KS, broj: 01-661/10, od 08.12.2010. godine, sačinjen po naredbi SPP-a u vezi uočenih svih povreda, odnosno obilježja koja se nalaze na tijelu osumnjičenog Tripković Novice; 	11.05.2011.
T-11	Uvjerenje Odjeljena za opštu upravu Opštine Foča, broj 04-835-1-15810 od 07.12.2010. godine	11.05.2011.
T-12	Dopis KPZ Foča broj 03/240-190/10 od 10.12.2010. godine kojim dopisom su navedeni podaci iz kaznene evidencije, da je optuženi izdržavao kaznu u ovom KPZ-u	11.05.2011.
T-13	Zapisnik o predaji optuženog Tripković Novice nadležnom tužiocu, broj 17-04/2-04-2-23-1/10, od 06.12.2010. godine.	11.05.2011.